

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari». Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdatelj Jerko J. Maholja.

U nakladi tiskare Laginja i dr. u Poli ulica Ginlija 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju n e p o d p i s a n i n e t i s k a j u , a n e f r a n k i r a n i n e p r i m a j u .

Predplata sa poštarinom sto je 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake }
ili K 5 —, odnosno K 2 50 na }
pol godine.

Irvan carevine više poštarija. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji to h. za ostali 20 h. koji u Puli toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giulia br. 1. tamo neka se naslovljuju sva pisma i predplat.

Izbornicima kotara Volosko!

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri zaključilo je postaviti kandidatom za izpražnjeno mjesto zastupnika seoskih občina izbornog kotara Volosko za istarski sabor

g. Dr. Frana Brnčić

odvjetnika u Trstu, pripadnika istog kotara.

U ovim odsudnim časovima, gdje se radi o izvještenju prava hrvatskog i slovenskog naroda u Istri, potrebno je, da uz bok ostalim zastupnicima što na istarskom saboru zastupaju hrvatsko-slovenski narod u Istri, bude čovjek dubokih, umnih sposobnosti, čeličnog značaja, voljan ustrajno raditi za dobrobit naroda.

Takav čovjek jest **g. Dr. Fran Brnčić**, Istranin, pripadnik istog kotara, sin seoskih roditelja, rodoljub dušom i tjelom, koji poznaje na tanko potrebe i nevolje što tište hrvatsko-slovenski narod u Istri, a napose one pomenutog kotara i koji je pripravan, da sve svoje sile uloži za svetu svrhu.

Izbornici seoskih općina kotara Volosko! Birajte zato svi jednoglasno

g. Dr. Frana Brnčića

odvjetnika u Trstu,

koji će sjegurno najuspješnije zastupati Vaše interese u Istarskom saboru.

On će biti pripravan da u saboru i izvan njega bude Vama na pomoć u svim Vašim kulturnim, političkim i gospodarskim potrebama. Na njega ćete se moći u svako doba potpunim pouzdanjem obratiti.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri očekuje od svakog svjestnog narodnog izbornika, da će ko što je i do sada takodjer i u ovoj prigodi dati svoj glas za predloženoga podpisanoga političkoga društva.

Pazin, dne 18. veljače 1912.

Odbor političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

Glavna skupština političkog društva za Hrvate i Slovence Istre obdržavati će se u **ponedjeljak** (mjesto nedjelju, kako bijaše u prošlom broju javljeno) dne 26. februara o. g. u 2 sata po podne u prostorijama društva »ZORA« u Opatiji su sljedećim dnevnim redom:

1. Nagovor predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Promjena pravila.
5. Izbor novoga odbora i
6. Eventualia.

Preporučamo toplo svim članovima društva, da sudjeluju mnogobrojno kod te važne skupštine.

ODBOR.

Žalosne pojave.

Učitelj Korelić držao tečaj i Slovence u Trzinu, a bijaše se obično redovito. Jedan je onaj bistri našeg je odgojitelja. Dne 29. prepustila godine dodje u školu g. Zvončić, pravnik, te stane učitelja

ispitivati, koliko imade nepismenih, koje poučava. Onda se okrene mladićima, koji su ondje učili, i reče im: »od danas naprijed ne ćete smjeti dolaziti u školu, već u čitaonicu, gdje će poučavati župnik i ja, jer u našim pravilima stoji, da je dužnost odbora, da se skrbi za duševni odgoj članova.« Ljudi su i dalje dolazili u školu. Onda su protiv toga počeli agitirati propali učiteljski kandidat Metod Sironić, rečeni pravnik i gimnazijalac Vladimir Sironić. Usljed toga odstupilo je kojih desetak nepismenih, ali inače se tečaj podvostručio, te ga sada polazi oko 25 njih.

Zanimivo je, da je taj isti gosp. pravnik u ime dječakoga društva »Dobrite« i u »Našoj Slogi« i u »Puckom prijatelju« potpisao članak »ABC.« (»Dobrih za pučku prosvjetu«), u kojem kaže i ovo: »Nije ovdje mjesto, da jadikujem, da pravim jeremijade na postlocima nepismenog naroda u Istri. Stara je tužaljka, poznata svima. Pametniji je lihi, realni rad za pučku prosvjetu, samo ne treba ništa odgadajati, oklijevati, frazirati, već žurno latiti se posla. — — — apeliramo u prvom redu na seljake, vjestije pismu, svećenike i pučke učitelje, da se za taj plemeniti rad zauzmu.« Šta to znači? Taj gospodin učitelj nije pravio nikakve jeremijade, nije se tužio, nije oklijevao, nego

se je odmah prihvatio tihoga i teškoga rada za pučku prosvjetu! Zašto mu onda u radu smetati, zašto smutnju činiti među onim vrijednim mladićima? Ta društvu je i onako otvoreno široko polje rada. Za svakoga ima dosta narodnoga posla, koji hoće s ljubavlju i nesebično raditi.

Kad smo već kod mladenačkoga društva »Seljačka Sloga« u Trzinu, spomenut ćemo, da je kod njegova otvorenja članove pozdravio g. učitelj Josip Bačić riječima: »Donosim Vam pozdrav od onih učitelja, koji su se odcjepili od bezvjerskih«. On sigurno dobro zna, da učitelj oko »Narodne Prosvjete« stoji na vjerskom stajalištu, a ipak buni narod protiv njih. Ima narodna riječ, koja kaže: »Ne laje pseto sela radi, nego sebe radi«, tako i g. Bačić buni narod ne radi vjere, nego radi sebe.

Dne 31. prosinca pr. god. bio je roditeljski sastanak u Tinjanu, na kojem je na poziv gosp. učitelja Zlatića govorio g. prof. Novljan iz Pazina. Tumačio je, kako se imadu podupirati i škola i dom, da valjano omladinu uzgoje. Iza toga govora progovorio je velečasni gosp. zupnik Krizanac, da su sazivači toga sastanka mimoišli njega i reče: »Mimoišli su mene, prema tome su mimoišli crkvu, a budući, da ste vi odani svojoj crkvi, mimoišli su i vas. Oni će se doduše sada ispričavati svakakvim lijepim riječima, ne bi li zaveli i kojega dobrog između vas«. Nije istina, da su sazivači mimoišli velečasnoga gosp. zupnika, jer je gosp. učitelj Zlatić odmah išao k njemu. Kad je od predavača dobio pismo, da će doći, a gosp. prof. Novljan nije mogao prije pisati, jer je čekao odgovor iz Krinca, gdje je istoga dana imao biti roditeljski sastanak.

Na Novu godinu 1. siječnja o. g. rekao je velečasni gosp. Lj. Zvaček, župnik u Golgorici, pri svršetku svoje propovjedi među njima i ovo:

»Ja, kao vaš pastir, moram vas upozoriti i na ovo: — Pred nekoliko godina ustanovilo se u Pazinu društvo učenih ljudi, koji su si — pod krinkom, da rade za narod — stavili zadaću, da u narodu unište katoličku vjeru. Oni pravi katolici, koji su bili u tom društvu, uvidili su njihovu nakanu, pa su zato istupili iz njihova društva i osnovali svoje katoličko društvo.

Protivnici bezvjerci izabrali su si tri središta, Pulu, Trst i Rijeku, iz kojih naljuju na sve što kršćansko misli i radi. Sredstva su im:

1. Štampa — novine. Izdavaju svoje bezvjerske novine u Puli, Trstu i Rijeci. Koje su te novine, neću vam sada nabrajati. Za to su bili prisiljeni i katolici, da u Pazinu osnuju katoličku tiskarnu i izdaju svoju katoličku novinu, a to vam je »Pucki Prijatelj«. Izlazi tri put na mjesec itd. (Preporučuje »P. P.«.)

2. U svoju bezvjersku svrhu služe se i »roditeljskim sastancima«. Ona bezvjerska gospoda u Pazinu dobila su već i mnogo učitelja na svoju stranu, pa ih nagovorila, da drže roditeljske sastanke, na kojima se

ima početka ljudima tumačiti sasvim neradne stvari, ali koji konačno idu za tim, da ljude odvrte od vjere. Zato ljudi, ne vjerujte tim krivim procionicima! Kadgod vas na takav sastanak pozovu, ne idite ni blizu, pa makar bilo i gg. iz Pazina, nego od takova sastanka bježite daleko, ako ne vidite, da je na takovom sastanku i vaš župnik.

3. Ovi krivi poroci uveli su u svoje paklenske svrhe i — analfabetske tečajeve, i to zato, da vas nauče čitati i pisati, pa da ih onda smatrate svojim prijateljima, a onda, kad im budete vjeralni, lako će vas odvratiti od Kristova vjere.

Ja, kao vaš župnik — zaklinjem vas, da im ne idete na lijepak, nego da se držite svoga duševnoga pastira, kojega su oni počeli napadati u novinama, tužbama, anoninim listovima itd. itd.»

(Opaska: Tumači zalim, kako je to znak, da on ide dobrim putem itd. itd. — Neka gosp. župnik Zvaček dodje k nama vidjeti jedno pismo, kako on znade lijepo zaklinjati kuke na trsu. Mi ipak smo toliko »bezvjerski«, da misimo taj dupis objelodanili baš radi obzira prema svećeničkom stališu. — Ur.)

Roditeljske sastanke naredjuje školski nastavni red, a i školske su oblasti u tom pogledu više naredaba izdale, pa se tudimo, kako se usudjuje svećenik jedan ovim načinom buniti narod protiv zakona i odredaba državne vlasti. Što se pak tiče analfabetskih tečajeva, to ga potijaju katolički djaci, koji se kupe oko društva »Dobrite«, te su u novinama izdali spomenuti proglaš »ABC«.

Mi ne bismo ovoga pisali, ali ovakvih se žalosnih pojava pokazuje sve više, a znamo velike potrebe našega zapuštenoga naroda u Istri, pa učinimo sve naše rođoljube i starije i mlajde, da se zamisle, kuda to vodi.

»Odbor za prosvjetu« u Pazinu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ostavka općinskih zastupnika u Puli.

Uprava grada i općine Pula ne može da izadje iz vjekovječne krize. Obćenito nezadovoljstvo stanovništva zbog loše uprave upliva stetno i na same zastupnike. Tako je posljednje doba položilo zastupničku čast deset općinskih zastupnika pripadajućih stranci ratne mornarice i dvojica činovničkih pristasa. Kao uzrok tomu koraku navadja se taj, što općinska uprava nije htjela ili mogla uzprkos izričitoj zahtjevu onih zastupnika, da predloži podrobne račune o općinskoj upravi. Svakako je to vrlo loše znamenje, kad se neće da predloži račune na zahtjev tako važnog čimbenika.

Tomu zlu pridružilo se i drugo porodom zadnjeg štrajka gradskih naučeste-

nika, kojom se je prigodom pokazalo, da je gradsko zastupstvo u velikom neredu. Tada je oporba trazila, da se provede proti krivicem istraga, napose proti nekom činovniku gradake plinare, ali tomu opravdanom zahtjevu nehtjedoše gospoda na občini zadovoljiti a da ne sprave svoje kumove i prijatelje u nepriliku.

Usljed tih prilika, bolje neprilika, nisu ni naši hrvatski občinski zastupnici ostali prekrizanih ruku, te su u ulazak držali u Medulinu posavjetovanje, na kojem su i oni odlučili predati ostavku na čast obće zastupnika, što su i najavili načelniku. Poradi te ostavke ne može više občinsko zastupstvo djelovati, te će morati biti razpušteno, jer kamorasi nemaju dovoljan broj zastupnika, da uzmognu obdržavati valjane sjednice.

Taj korak naših zastupnika mora svaki rodoljub posvema odobriti, jer da to nisu učinili, bili bi samo pojačali poziciju kamora, t. j. one talijanske bande, koja je ne samo bahato ignorirala naše zastupnike, nego svagdje sistematično goječila naša prava u ovoj općini, kršila zadane riječ i obećanja i protivila se svakom i najopravdanijem našem zahtjevu. Tako je eto svršila skupina kamorasa, koja je na svakom koraku gazila zakon i pravo, pravila dugove a narod obterecivala novim porezima.

Kako se govori, doći će na upravu obćine vladin komesar. Taj će pak trebati, da uzme drenovu metlu, da dobro izmete i pročisti refugijum danguba i bezposlica, što arče narodni novac osobito u t. zv. občinskim poduzećima.

Mjesto financijalnog nadzornika u Pull. Doznajemo od prijateljske strane, da se ima popuniti mjesto financijalnog inspektora ili komesara u Puli i da se na to mjesto kani postaviti činovnika Niemca, koji ne zna ni riječi hrvatske i slovenske. Upozorujemo na to gospodu na ravnateljstvu u Trstu, koja neka znadu, da mi više ne spavamo.

Za Družbu sakupilo se na piru Marije Ruzić za Ivanom Brajnović od Petra u Rovinskom selu K 18— . Živili rodoljubni svatovi!

Krčki kotar:

Yrbnik, početkom februara. Zadnji dopis iz Yrbnika u „Našoj Slogi“ javlja sl. općinstvu, kako Yrbnik napreduje : dnevno općenje sa parobrodom sa oslalom svijetom; vodovod, kakova bi mogao i ne jednam graditi zavidjati itd. Kad bi još pomoraka vlada dala popraviti ona porušena mula, bio bi Yrbnik zemlja gdje mlijeko i med teče, a biva nešto drugo.

Lijepo je, da se istučemo onim. Mo nam na diku i čast služu, ali zašto zamučati našu sramotu?

Naša općinska uprava, po mnijenju kompetentnih ljudi, je najneurednija u cijeloj Istri, ne radi načelnika, radi općinskih zastupnika — to su prosti dobrićine, od kojih se ne može čudesa očekivati — nego radi lijenosti i nesposobnosti općinskog tajnika. Pomislite, da već dvije godine zasebice nije utimo proračuna.

Kako se onda uzdržava ta općinska barka? Koječkako.

Bili n. pr. od općinara utjerani nametli za popravak crkve, vlada prema proračunu kao patron dala svoju agentu, a uprava žopne crkve izjavila datu također svoj priinos; novac sabran od općinara otišao onamo, gdje ga ni bilo t. j. njim se začepilo koja općinsku skulju; svota od vlade doznačena i isplaćena uložena je još danas u mješanoj posujnici, valjda da ponaraste sa interesima, dočim uprava žopne crkve se je čuvala bilo dati samo i pol pare, a crkva ... gara nego prije.

Općina se zadufila radi vodovoda — ni kakvo slo, jer dobra i zdrava voda, pa još pod nosom, biva od neizrecive vi-

jednosti, ali kako dug amortizirati uz okavka tajnika? Ne treba samo dug platićati, nego imati i pristidnje za eventualne popravke; vodovod mora imati posebnu upravu, a tajnik nije dorasao niti staroj! A eto nove neprimisljenosti. Govori se, da je općina utjerala od općinara nešto novaca na račun vodovoda do konca g. 1911. Bilo to valjda nešto neobična u občinskoj blagajni, pa hajd brže — kako govore ljudi — tim novcem betoniraj trg ili placu, kuda prolaze vodovodne cijevi na tri strane. Neka koji cijev pukne, trebat će dvostrukog troška, razbijati i opet natinjavati beton.

Da se trg jednostavno i redovito livirao, lahko bi se došlo do razbijene cijevi otkapanjem i zakapanjem — nu valjda naš općinski tajnik čuo, da su negdje konja potkivali, pa digao i on nogu, da bude barem na „placi“ napretka. On kao dusa općine morao je upozoriti naše oca na posljedice, a vrbničke krasotice bi onuda svejedno plesale, pa bila placa i u gruhom posuta.

Potrebilo je u istinu novo groblje. Sadržanje je previše u mjestu, a kamo s njim i čim graditi novo? Treba novih prostorija za škole, jer sadanje pretjesne, pa pohadjanje i pouka razdijeljena, dake neuredna; treba stana za župnika, dolično i kapelana. Za sve ovo treba novaca. Općina prezadužena već sada; da se red učini, ali s drugim tajnikom, morat će se naprtili ogromni nameti.

Općina dake, ako se hoće, da se spasi iz financijalne propasti, potrebuje razumna i radina tajnika, jer sadanji nije tomu dorasao.

Oblasti moraju uredovati bez ikakvih obzira. Čemu bi mogao u Yrbniku koristiti n. p. raspust općinskoga zastupstva, nametnuv privremeno općinsku upravu, ako se tajnik ne makne. Možda bi to moglo učiniti novo općinsko zastupstvo, dočino općinska uprava? Nikada! To treba da učine oblasti bilo državne, bilo pokrajinske, jer Yrbničani samo buče, ali kada treba nešto ostrije zarezati, onda se uestezu, boječ se škoditi tajniku, a ne misle, koliko škode nanasa on općini sa svojim nemarom. Sadanji načelnik se je dosti s njim nagrizao, bućio, grozio, ali da tajnika makne, nije imao „kuraja“, pa tako ga neće imati ni drugi, jer se boje zamjere itd. Ako pretpostavljene oblasti ne poprieme strogih mjera — tajnik se popraviti neće i ne može — dočino ako se tajnik sam ne zahvali na službi — toliko obzira bi morao imati prama svojem radnom mjestu i svojem dostojanstvu —, onda sadanje općinsko zastupstvo bi se moralo korporativno odreći svoje odgovornosti, novo zastupstvo nebi smio nitko birati, niti u nj biran biti, eventualno općinsku upravu primiti.

Opaska uredništva. Uvrstili smo ovaj dopis pod svu odgovornost pisca. Primjećujemo pak, da su teške osvade u dopisu naperene proti osobi, koja ne nosi nikakve odgovornosti za činjenice u istom navedene: uz to su pak nekoje osvade i ne točne. Radi toga prepuštamo napadnutom ako hoće da stvarno odgovori, otvarajuć mu u tu svrhu stupce našega lista. — Upozorujemo pak g. dopisnika, da u buduće šalje dopise izravno na uredništvo a ne preko treće osobe, jer se inače neće uzeti u obzir.

Voloski kotar:

Kotarska Gospodarska Zadruga u Voloskom-Opatici držala je svoju dračdeset i četvrtu glavnu skupštinu u Berseču dne 11. tek. mj. Akoprena nije bilo vrijeme najpovoljnije, sakrlo se mnogo članova iste. Predsjednik g. V. Tomićić otvorio skupštinu i pozdravio skupštinarne, vrsleč se, što su se u telkomo broju održali poslovu. To je znakom, da je zadruga pri-

lubljenja i da će uvijek bolje napredovati na korist naših gospodara.

Tajnik g. Dr. M. Trinajstić izviesti o zadržnom radu u minuloj godini. Taj se zadrž kretao u granicama zakonom i potreba gospodara zadruci odmjerenim. Nabavilo se sumpora i modre galice kojima vrsti, umjetnog gnoja, sjemenja, voćaka, gospodarskih sprava, što se sve članovima dalo uz nabavni trosak.

Pouke i upute se davalo putem tehničkog tajnika.

Bilo se nakanilo urediti u Dragi Mošćeničkoj i u Berseču vrt za voće, za povrće, za cvieće i uredno drveće, al se nije do sada uspjelo, jer se nije dobilo zatražene pripomoći ni od vlade, ni od zem. gospodarskog vieća.

Kad se pitalo, nek nam se dade mladih stabljika niskih vrba, priobćilo nam se samo zavod, kod kojeg ih možemo kupiti.

Molba za potporu za nabavu kemičkih gnojiva i sjemenja nije primila odgovora. Naskočne postaje u Berseču i Opricu ne rade već dvie, odnosno jednu godinu, jer zem. gospodarsko vieće nije još dalo bikova.

Putem Gospodarske Sreze u Puli se je izviestilo o biedi u nekim obćinama usljed nerodice, ali se nije dobilo ni filira pripomoći.

Tajnik je jošte spomenuo sudjelovanje predsjednika kod skupštine zemaljskog gospodarskog vieća i sjetio se rano preminulog putujućeg učitelja g. Petru, koji se toliko zauzimao i radio za napredak našeg gospodarstva i koji je toliko uz ljubio našu zemlju, da je se i u svojoj oporuci velikim zapisom sjetio.

Skupštinaru su mu uskliknuli, slava, i primili tajnikovo izvješće na znanje.

Gosp. župnik Ziganto je izrazio svoje čudo, što zadržne molbe nalaze tako malo odaziva kod odlučujućih faktora i, nakon prizira kod odlučujućih tajnika g. Prodana, da imnege molbe, podnešene od raznih gospodara na c. k. kotarsko poglavarstvo, su ondje ležale mjesec i više neriješene, predložio je, da zadržga požuri popunjenje mjesta putujućeg učitelja za naše kotare.

Na tim je blagajnik gosp. V. Mavričić izvijestio o društvenim računima, koji svrdšavaju sa K 5921-57 dohodaka i toliko potroška. Odobio se taj obračun, a tako i proračun za tekuću godinu sa K 2530 — dohodka i toliko potroška.

Kod izbora novog odbora izabrani su opet kako predsjednik g. V. Tomićić, kako podpredsjednik g. Fr. Skalamera, kako tajnik g. Dr. M. Trinajstić, kako blagajnik g. Vinko Mavričić a kako odbornici gg. Ivan Dujmović iz Berseča, Juraj Barčević iz Sv. Martina, Josip Rubinić iz Mošćenice, Higim pl. Persić iz Lovrana, Josip Piglič iz Oprica i Andrija Persić iz Poljana.

Kod eventualnih predloga govorio je g. Dr. M. Trinajstić o stogodišnjici biskupa Dobrilo, tog velikog prijatelja našeg puka. Očrtav njegov životopis i zasluge, predložio, da ga se sjetimo, doprineć svaki po svojoj moći nešto za njegov spomenik. Sabralo se K 26—. To su većinom dali sami poljodjelci.

Zaključilo se zdričbanjem 42 komada raznog gospodarskog orudja, pri čem je svaki obdarenik dao 10 do 20 para za Družbu.

Skupština je bila zaključena u 2 sata poslije podne.

Javna skupština u Voloskom. O toj javnoj skupštini primili smo iz Voloskog ovaj dopis, da se vidi, kako je ista bila ozbiljna i kakav utisak je izvela na obćinstvo.

Dne 11. t. mj. obdržavala se javna publička skupština u „Narodnom Domu“ u Voloskom, sazvana od mladih ljudi. Neću reći, da je uspjela.

Ljudstva je bila puna dvorane i sve je teklo u najbjećem redu. G. prof. Ivančić

izvijestio nas o slabom političkom stanju u Istri, a napose u ovom kotaru. Lijepo je govorio, ali čitavu stvar smo većinom još prije znali.

Na pozornici ustane Dr. Tentor. Svojim nezdravim silogizmom odapeo je nekoliko strijelica, koje su doprle samo do stražnjih zidova dvorane i tu se najednom odbile, da se vrate na sav odbor, a posebio na Dr. Tentora. Većina se skupštinaru njegovim rijetima od srca smijala (a i on sam) i na koncu mu burno odobravlja. — Samo, ako mi postavimo premisu, da se čovjek ludostima smije, to bi izišao vrlo logičan zaključak, i kad bi se „svijestna“ publika tomu zaključku smijala, bila bi najvećka ludost.

Proti govoru Dr. Tentora ustali su Dr. Grgurina i zastupnik Rajčić.

Jedino je stvarno govorio Dr. Červar. Jedino je opravdao radi položaja mandata. Između ostaloga on je kazao takodjer, da hrvatska učiteljska škola ne spada u Volosko-Opaciju, nego u kopnenu Istru, gdje naš narod nema zarade kao ovdje. Ovamo spada trgovačko-obrtnička škola i to haš u Volosko-Opaciju, a ne u Kastav, gdje nema nikakvog života.

Pale su teške riječi proti našim zaslužnim ljudima, ali držim, da im ove riječi ne će smanjit ugleda i volje za narodnu stvar.

Govorale se neke rezolucije sa dovoljno nesmisla i kontradikcija, i — konačno se skupština raspustila.

Pečat svemu bijaše to, da se je Dr. Mandić pojavio govoriti o nečemu, što je već davno bilo glasovano, a kad ga je neko na to opomenuo, lijepo se nasmejše: „Oprostite“ — veli — „da je došlo to nesporazumljenja!“ i — ode, a publika udari u buran pljesak.

Razdloba državne podpore u Voloskom. U ponedjeljak dne 12. o. mj. o podne, sastali su se na c. kr. kotarskom poglavarstvu u Voloskom občinski načelnici iz Materije, Podgrada, Jelsana: gg. Kastelic, Dekleva i Valentić, občinski tajnik g. Ombaen iz Podgrada, zastupnik „Mjekarske zadruge“ u Hrušići veleć. g. Marušević te narod. zastupnici M. Mandić, Dr. I. Pošćić i prof. Vj. Spiničić, da podiele medju stanovništvu obćina Materija, Podgrad i Jelsane, državnu podporu od 30.000 K, koju je vlada doznačila za sada gornjim obćinama, ulaćenim prošle godine tućom, sušom i bolešću na blagu.

Teško je bilo tomu odboru, da podile toh neznatnu podporu stanovništvu trih velikih obćina, u kojima vlada usljed spomenutih elementarnih nepogoda najveć bieda i potreba.

Svi prisutni složih se u tome, da podiele svakoj obćini po 10.000 K. ka se ima skrbno i briljivo potrošiti a bude stradajući narod od toga žubimao kakovu korist.

U obćini Jelsane potrošiti će se jed dio podpore za nabavu hrane i sjemenja drugi dio za dogradnju ceste Dole-Brdo.

U obćini Podgrad potrošiti će se dočeno svotu za popravke cesta i puteva ostatak za nabavu hrane, što će prev kotarska gospodarska zadruga. Doznačeno je stanovništvu sela Javorje svotica gradnju kala. Hranu će se nabaviti sa za ona sela, koja bijahu najviše tuć ostječena.

U obćini Materija potrošiti će se svu svotu u gradnju, dogradnju i popravku ceta i puteva u čitavoj obćini.

Preporučeno je načelnicima, da se n vac taj važano potroši, da se tim niti okeristiti nastanje i da se uzme u osobu obzir najsiromašnije stanovničke.

Još nešto o skupštini u Voloskom. O samoj skupštini probćili smo izvješta u zadnjem broju, čemu imademo dodati samo toliko, da su nekoj govornici govorili proti danatnjim predstavnicima hrvat

sko slovenskog naroda u Istri tako oštro i bestoko, da se toga neufaju priobčiti ni najliberalniji inače tim predstavnicima protivni listovi. Očevidac nam je pako pripoviedao, da je vidio na vlastite oči, kako su siedi ljudi ogorčeni i duboko žalosćeni zapustili tu govorničku arenu *naše nadobudne usadnice*.

A sada par riječi k nekojim točkama rezolucije:

Što se tiče prve točke, to možemo mladu gospodu uvjeriti, da će s njima teško u „slogu i jedinstvo“ nijedan stariji rodoljub, lok hudu oni govorili, sudili i osudjivili sve i svakoga, kao što su to činili na svojoj skupštini.

K II. točki opazamo, da je *namještenje sposobnog činovnika* želio provesti i saduštini odbor, da je to očvisno o tom, imade li za to *sposobnog* kandidata i dostatno sredstava.

Treća točka otpada, jer su i Talijani svidjeli, da je uzaludno svako pregovaranje t. j. da su njihovi zahtjevi preljenani — te su zaključili, da se prekine pregovore.

K IV. točki odgovarano, da je skrajno uvriedljiva za naše zastupnike i da je osvada nepromišljeno nabačena.

U izvedivost zahtjeva u V. točki, ne vjeruju ni oni, koji su ga stavili. A šta bi na to akademičari u Pragu i Zagrebu?

Svakomu svoje. U zadnjem broju gledne „Naše Sloge“ bio je pripčten dopis iz Liburnije pod naslovom: *Manje riječi, više djela, tobože kao skromni protest* „Narodne radničke organizacije u Voloskom-Opatiji“ „protiv nepodobština, koje su se dogodile na skupštini u nedjelju dne 11. ov. mj.“

Dozvolite mi, gosp. uredniče, da se sa par riječi osvrnem na taj dopis koji s obzirom na neistinite tvrdnje, koje sadrži oli s obzirom na osobu, koja je ono napisala.

Očekivalo se, da će na oštre i teške napadnje izrečene na javnoj skupštini od prošle nedjelje, doći bilo kakov odgovor ili reakcija, ali da će prvi odgovor doći od one strane, od koje je došao, to nije valjda nitko očekivao, lko pozna ovdasnje prilike. A to za to ne, jer je dopisnik onog članka, jedan od najmlađe „inteligencije“, bio o cijelom pokretu točno informiran te je i u privatnom razgovoru prije skupštine i pleskanjem na samoj skupštini odobravao ono, na što hoće sada da protestira. On je *iskricio* zaključak skupštine u pogledu osnivanja lokalne organizacije, što se lako može opaziti, ako se usporedi odnosne rezolucije i njegov dopis; on je *srjesno utvrdio* neistinu govoreć, da se osamljeni muče (tobože *radnici*) o što bolju reorganizaciju „Narodne radničke organizacije“, jer on najbolje znade, da su baš mladi preuzeli na se taj posao te ga već dobro započeli; on je *dapne plagirao* misli mlade inteligencije u svojim izvodima o pučkoj prosvjeti, o pučkim predavanjima, pučkoj čitaoni (na čemu sada ovdje jedno mladi rade) itd. i kulminacija njegove zlobe i pokvarenosti sastoji se u tome, što je *zlorabio* ime „Narodne radničke organizacije u Voloskom Opatiji“, da se iza njezinog pečata *nakrnu* njegove opake i himbene namjere, *potkrepivši* svoje riječi onim strašnim riječima: *ovdješnja pokvarenost, lijena i nemorna* mlada „inteligencija“.

Jest, ljudi, koji su kadri ovako gadno nešto učiniti, ne zaslužuju, nego da spadaju među *ovakovu „inteligenciju“*, jer se svatko mjeri po svojem faktu.

Izjava. Potpisani u ime cjelokupnog odbora „Narodne radničke organizacije“ u Voloskom Opatiji izjavljuju, da je dopis iz Liburnije pod naslovom „Manje riječi — više djela“, otišut u zadnjem broju cj. „Naše Sloge“ napisan i poslan bez ovlaštenja i zaključka ovog odbora, ovlastenja i zaključka ovog odbora, buduće se radilo bez moga znanja, nu jer što odbor veoma žali, jer društvo nema prava, da ikome što prigovara — a niti

je ovakav istup po društvenim pravdima dozvoljen. Predsjednik: M. Trinajstić, blagajnik: Ern. Baša.

Za Družbu, prigodom vjenčanja Josipa Mihelića iz Kučelove i Marije Slavić iz Matuljeve, a kod male gostbe pod krovom nevjesličinih roditelja u Matuljama, na predlog trgoveca Gržetića, sakupilo se je 50 K Hvala svim, među njimi kumovom Matu Sušnju i Janku Karlavarišu, kao i sabiraču Dru Reji, koji je izručio novce prisutaom predsjedniku Družbinomu Vje koslavu Spinčiću, a ovaj ih je izručio blagajniku.

Pazinski kotar:

Odbor za prosvjetu u Pazinu nije u pokladno vrijeme držao svojih redovitih subotnjih predavanja, da se ozmoguu mladi ljudi po miloj volji zabavljati. Medjutim se je on spremao za daljni rad a praktično je i druge, da stanu raditi za prosvjetu puka. Kako je najvažnije, da svaki naš čovjek znade čitati i pisati, sastao se je izaslank odbora s učiteljima i učiteljicama na sastancima u Lupoglavi, Kasteliru, Pazinu, Sv. Nedjelji kod Labina i u Puči. Učiteljstvo se je vrlo rado pozivu odazvalo i prihvatilo se teškoga posla, te već na raznim mjestima po Istri drži tečajeve za nepismene. Nadamo se, da će im u tom poslu ići na ruku svaki pametan čovjek, jer je za naš narod velika škoda, što imademo toliko nepismenih. Članovi odbora drže sami tečaj u selu Heki, doskora će otvoriti još nekoje.

U subotu 2. marča nastavlja svoja redovita predavanja u „Hrvatskoj Čitaoni“. Predavač će gosp. profesor Fr. Novljan: „Problem maloga naroda“. Početak točno u 8 i pol sati u večer.

Omladinski ples u Pazinu Kako je već bilo javljeno u ovom listu, obdržavan se dne 10. o. mj. omladinski ples u Pazinu u ljepoj ukrašenoj dvorani „Nar. Doma“, koji je spao na zadovolstvo sviju. Na plesu vladao je tamljuran i demokratski duh, pak stoga su svi prisutni bili u veselom raspoloženju, te se nije gledalo ni na doktora, ni na obrtuka, već se je tu sve zajedno mješalo i zabavljalo bez svake razlike.

Najljepše se zahvaljujemo svim darovateljima i onima, koji su nas poduprijeli, da taj ples što ljepše ispane, te su nam tako omogućili, da smo postigli svoj cilj s ovim plesom.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda sakupile su krabulje između Ročana i Pazinčana u gostioni gosp. I Čeha 20 K 15 h. Najljepša hvala sabiračima i darovateljima.

Porečki kotar:

Iz Lovrečice — obćina Humak (Umag). Članak „Piccola“ od 28. decembra pr. g. u kojem me neki iz Umaga napada, bito sam jednostavno mimoići, nu budući da moju šutnju nekoji zlorabe, prisiljen sam na dotičnu članak odgovoriti, pa da tako javnost upozna prilike ove župe.

Zupa ova biti će sigurno mnogima nepoznata. Ona leži baš na moru između Umaga i Novograda (Cittanova), a prostire se pako do Materade, gdje je već „Družba“ otvorila svoju školu.

Dopisnik mi predbacuje, da pohrvaćujem crkvu, a za primjer uzima tobože slučaj, koji se je dogodio na B. ž.ć. Gosp. učitelj namre, koji je bio ujedno i orguljaš, učio je pjevače bez moga znanja jednu latinsku pjesmu, koja bi se unala pjevali pod Sv. Ivanom na Božić. Za sreću na badnji dan doznao sam od treće osobe što se namještrava, akuprem bi bio morao o stvarima koje na vrijeme obavjestiti. Izprva sam uopće htio zabraniti, da se pjeva dotična pjesma, je pjesma bila latinska a ne talijanska, stavilo sam, da ne bi bilo baš razborno

zabraniti, pa sam dozvolio, da se pjeva za vrijeme prikazivanja. Iza evanđelja pako t. j. za vrijeme dok svećenik daje vjernicima cjelivati propelo, što je ovdje običaj na Božić, Stjepanju, na Novu godinu i na Sv. Tri Kralja, pjevati će puk svoju starijsku „U to vrijeme godišta“. Ali to se dvojici trojici nije sviđjalo, pa zahtjevahu, neka dozvolim da pjevaju latinski na mjesto „U to vrijeme godišta“, što dakako nisam mogao dozvoliti. Počela je napokon i Sv. misa. Pjevači uz pratnju orgulja zapjivali su „Kyrie“ i „Gloria“, ali kad je pako puk iza evanđelja počeo pjevati „U to vrijeme godišta“, četiri pet pjevača s gosp. učiteljem izašli su iz crke. I to su bile kako veli dopisnik „*le dociti pecorelle che collarono la schiena al loro pastore e abbandonarono la Chiesa*“. Pobožni pako puk, pjevajući običnu božićnu pjesmu, klanjao se je novorodjenomu kralju. I dok su mi silili, da će me ostaviti na ciedilu, brže bolje sakupiše se stari pjevači i nastavise pjevati Sv. misu po staru. Eto „latinska“ gospodo, tako stvar stoji.

U oči Božića doznao sam tek, što se ima pjevati, pa uza sve to dozvolio sam, da ne bi možda moja zabrana bila uzrokom kakvog eventualnog nemira one svete noći, ali vaša namjera bila je nečista; htjeli ste iznenada odstraniti lijepu i milu hrvatsku starijsku božićnu pjesmu, koja je pravi izraz duševnog veselja pobožnog puka.

Gospodo „Latini“?! Vi mi predbacujete, da pohrvaćujem crkvu. Ja crkvu ne pohrvaćujem, jer u njoj se otkad postoji hrvatski propovjeda i drže razne pobožnosti u hrvatskom jeziku, a to za to, jer je ova župa čisto hrvatska, dok talijanskom jeziku u crkvi nema traga. A jer vama valjda smrdi, što pobožni puk moli hrvatski, i jer vas i to izdaje, da ovdje ne stanuje talijanski živalj, za to vaše nastojanje, ne bi li iztjerali iz crkve ono, što i tako dozvoljavaju crkveni propisi. Ali uzalud vam posao.

Mene nadalje krivite, što se ljudi žele od Umaga odcjepiti; što su se kod lanjskog popisa izjavili za Hrvate; što traže hrvatsku školu itd. Znajte gospodo, da to nije moje djelo, već je to davna želja ovih ljudi, koji su siti vašega gospodstva i koji se žele odkrižati od vas, ali buduć ostavljeni sami sebi, nisu imali, koji bi ih vodio, koji bi im savjetovao, koji bi im bio pri ruci. Gospodo, u ovoj župi stanuje hrvatski narod i taj traži svoje. Ovdje nema niti jedne obitelji, koja bi govorila izključivo talijanski. Babići, Skrinjari, Coknići, Koreniti, Jugovci, Dolinci, Lakoti itd. itd. nisu bili nikad Italijani.

Pokojni župnik, velite, živio je u najljepšoj slogi s Talijanima i s Hrvatima *se c'erano*. Na prste pako možete izbrojiti obitelji, koje su s Vama, ali inače i oni su dobri ljudi, te ih kao njihov pastir ljubim i štujem i dragi su mi ništa manje nego ostali. Ali s vama, gospodo smutljivci, ne može biti prave sloge, jer bi ste htjeli, da svećenik ne bude pastir povjerenog mu stada, već najamnik. I da bih bio najamnik, ne biste me klevetali, da ne vršim svoje svećeničke dužnosti. Kad bi peljao vodu u vaš mlin, kad ne bih bio vršio svoje pravo za vrijeme izbora, onda bih bio i ja: „*sacerdote che vive in buonissima armonia con gli Italiani liberali*“. Ali buduć, hvala Providnosti božjoj, vršim savjestno svoje svećeničke dužnosti, jer inače biste me bili već odavna tužili ne jedanput, već i više puta, i jer se u tom pogledu vas ne bojim, a ma baš ništa, zato nastojati ću i raditi dalje, da očuvam povjerenje mi stado od lažljivih proroka, koji dolaze k njemu u odjeću ovojjoj a unutra su vući grabežlivi.

Ivan Gbrjeh ml.
župe-upravitelj.

Koparski kotar:

Razdoba državne podpore u Kopru
U subotu dne 10. o. m. j. u 10 sati prijepodne sastao se je na c. kr. kotarskom poglavarstvu u Kopru posebni odbor, koji je imao da razdieli naknadno stiglu državnu podporu za porezne občine Kaštel, Sv. Petar (Padena i Novavas) te za Saudriju. Kod te razdiobe sudjelovali su osim kot. poglavara g. Polley-a i izviestitelja putujućeg učitelja g. Marsića, načelnik piranski g. Dr. Fragiaco, odaslanici spomenutih trih občina i državni zastupnici M. Mandić i P. Spadaro.

Imalo se podieliti 20.000 K za tučom oštećene občine. Ova svota bijaše obzirom na broj stanovništva, obzirom na štetu i potrebu naroda ovako podieljena: Porezna občina Kaštel 11.000 K, Sv. Petar 5.000 K i Saudrija 4.000 K.

Tom podporom imadu se u obćini Kaštel provesti sliedeće gradnje, dogradnje, popravke cesta i puteva: cesta Kaldanija-Sv. Mihovil, Funtana-Škodelin, Vizinada-Kaštel, Morazija prema erarnoj cesti u Monjanu, cesta Kaštel u dolini Siciole, Volpija-Montini.

Osim toga odlučeno bijaše, da se pri-skoči stanovnikom Majke Božje na Krasu za gradnju groblja s podporom od K 5.000 a za popravak groblja u Kaštelu K 650.

U obćini Sv. Petar ima se popraviti cestu Cerje do granice porezne občine Krkavce.

U obćini Padena ima se popraviti cestu vodeću župnom stanu i dobiti gradivo za popravak tog stana.

U obćini Novavas ima se popraviti cestu Gabrija.

U obćini Saudrija imadu se popraviti cestu Koronika-Crnigrad i Crvenu cestu (Strada rossa).

Na koncu stvoren je zaključak, da se ima u svakoj obćini sastaviti odbor uplivenih i nepristranih muževa, koji će gornje radnje besplatno ili uz odštetu obćine dnevne plaće radnika nadzirati. Radnje se ima provesti pod nadzorom službenika vlade.

Iz Lankšća. Prigodom vjenčanja g. Antuna Spinoti sa gđicom Marijom Grbac sabralo se na priedlog g. Josipa Puhalj, za Družbu sv. Ćirila i Metoda K 9.80. Darovase gg.: Po 2 K Puhalj Josip; po 1 K Spinoti Ante, Zlatić Marko, Sajina Ivan p. Grge, Grbac Ivan „Zuti“; po 40 para Grbac Josip „Luča“; po 30 para Spinoti Marija; po 20 para Puhalj Marija, Grbac Mate „Matetina“. Grbac Jelica, Zmak Rok, Poropat Ivan, Zlatić Antica žena Jakova, Sosić Miho, Spinoti Matija, Poropat Jakov „Les“, Grbac Katica, Sajina Katica žena Ivana, Grbac Marija, Božac Ljudmila; po 10 para Spinoti Franc, Grbac Jakov, Puhalj Mate. Mladencima bilo sretno a plemenitim darovateljima najljepša hvala.

Prigodom „Nove godine“ sabrao je u istu svrhu marni blagajnik ovdasnje „Podružnice“ Josip Buždon K 8 Darovase gg.: Po 5 K Puhalj Josip; po 1 K Zlatić Marko učitelj, Zlatić Matko nadučitelj; po 40 para Buždon Ivan, Buždon Josip; po 20 para Jurdana Franc. Novac jedan i drugi predan je ovdasnjoj „Podružnici“, koja ga je uložila u ovdješnju Posujilnicu.

Razne primorske viesti.

† **Grof Aehrenthal.** U noći od subote na nedjelju preminuo je u Beču ministar izvanjskih posala austro-ugarske monarhije grof Leka Aehrenthal nakon podulje i teške bolesti. Bolovao je već godine na želucu, ali od posljednjeg zasjedanja austro-ugarske delegacije, krenula je njegova bolest na gore, te se morao odreći svakom važnijem ili težjem poslu. Kao ravnatelj izvanjske politike Austro-Ugarske, bio je grof Aehrenthal gorljivi zago-

Kopr. ati prije tarskom or, koji u držav- štel, Sv. audriju. im kot. piran- spome- onici M. a tučom obzirom štetu i Porezna 5 000 K obćini gradnje, ldanija- žinada- ti u Me- le, Vol- se pri- a Krasu K 5.000 K 650. opravit obćine ti cestu gradivo opravit opravit cestu da se r upliv- gorije obćine Radnje benika g. An- Grbac Puhalj. 9.60. ; po Sajina po 40 o para Marija, Žnak a žena Poro- Sajina Božac Franc, encima eljima o je u e „Po- rovaše Zlatić; po ; po edan i žnici“, jilnicu.

vornik trojoga saveza t. j. Austro-Ugar- ske, Italije i Njemačke. Tomu savezu za ljubav žrtvovao je on nesamo simpilije do velike Rusije, nego i svoju ljubav do slavenskih naroda u Austriji. Poznata je činjenica, da je baš on silno uplivao na austrijsku vladu u pogledu na ustrojenje talijanskog sveučilišta, i ako nije u tome uspio, krivi su više postojeći odnosi u našem parlamentu, nego njegova dobra volja. On je imao mnogo obzira prema susjednoj kraljevini Italiji, kojoj je izkazao velikih usluga. To mu priznaju danas talijanski službeni krugovi. I te usluge ne bijahu vazda na korist ugleda Austrije, najmanje pako na korist ugleda slavenskih naroda na jugu Austrije.

Njegovim nasljednikom imenovan je grof Berchtold, tjiesni mu prijatelj i politički istomisljenik, koji će valjda voditi izvanjsku politiku monarhije po staroj kolotečini.

Pokojni grof Aehrenthal bio je u privatnom obćenju vrlo prijazan i uslužan, što mu rado priznaju i njegovi politički protivnici.

Potivao u miru!

Razbijeni pregovori. Dne 16. o. mj. sastali su se u Trstu talijanski zastupnici sa načelnicima i pouzdanicima iz Istre u Trstu. Sastanak se je održavao radi pregovora sa hrvatsko-slovenskim zastupnicima glede narodnog sporazumljenja u Istri. Sastanak bijaše, kako pišu talijanski listovi, dobro posjećen.

Sljedećeg dana sastali su se sami talijanski zastupnici isto u Trstu i radi istog pitanja. Predsjedao je sastanku zastupnik Bennati. Razpravljalo se veoma dugo i obširno o pregovorima sa pouzdanicima hrvatsko-slovenskog kluba. Konačno bijaše zaključeno, da se prekine daljnje pregovore s našim pouzdanicima, zbog njihovih tobože pretjeranih zahtjeva. I tako su dospjeli ti glasoviti pregovori tamo, gdje su se morali razbiti i to ne zbog pretjeranih zahtjeva naših pouzdanika nego radi tvrdokornosti i nepopustljivosti talijanskih zastupnika. Oni su naime htjeli, da im se mi predamo vezanim rukama na milost i nemilost i onda će nam iz milosti dobaciti koju mrvicu. Ta to je glasno i jasno izjavio njihov prvak Dr. Cleva na saborskom zasjedanju u Puli. Na pomirni nagovor Dr. Laginje, dobio mu je talijanski kolovodja: *pristanite, da je ovo talijanska zemlja, i onda ćemo se pogadjati.* Tako misle i to zahtjevaju njegovi drugovi Bennati, Apollonio, Salata, Chersich itd. jedino što su ovi oprezniji i lukaviji te zaudu umjetno prikriti svoje himbene osnove.

S naše strane bilo je rečeno javno i privatno, da je uzaludan svaki pogovor i pregovor s talijanskim kolovodjama Istre, dok vode prvu i glavnu riječ jedan zagriženi Bennati, strastveni Apollonio, himbeni Salata, podmukli Chersich itd. itd. S ovima nikada ne bude primirja ni mira.

Jedan od ovih pere crncu u tršćanskom „Il Piccolo“ od dne 20. o. mj. te nastoji da svali svu krivnju radi neuspjelih pregovora na „radikalne“ hrvatsko-slovenske zastupnike, koji da su tobož stajali pretjerane zahtjeve, kojih Talijani ne mogu da ispunje. Taj suradnik tršćanskog lista (Stalni suradnik iz Poreča. Op. ured.) oćekuje, da će sada naši pouzdanici, s kojima su oni prekinuli pregovore, stupiti pred gospodu skrušeni i poniženi te im podati obje ruke sa pokornom izjavom: „Mo vami naše ruke, vezite ih čvrsto s teškim lancem. A jok, talijanska lijo! Čekati ćete stalno dugo prije nego li se ijedan posteni hrvatski ili slovenski zastupnik u Istri ponizi tako nisko il duboko, da bi pošao moliti teba ni tvoje drugove za milost. Nikada! Ntrebamo milosti ni pomilovanja od nikoga. Mi tražimo ono. Mo nas ide po božjim i ljudskim zakonima: podpuni jed-

nakost i ravnopravnost u zemlji, u kojoj nas imade dvije trećine. To, i ništa drugo tražimo mi!

Promjene na ministarskih stolcah. Smrću grofa Aehrenthala, austro-ugarskog ministra izvanjskih posala, ostalo je njegovo mjesto veoma kratko doba nepopunjeno. Njegovim nasljednikom imenovan je grof Berchtold, bivši austrijski poslanik na ruskom dvoru u Petrogradu.

Pošto je ovaj ugarski državljani, ne bi smio dulje ostati na mjestu skupni ministar financija barun Burian, budući da je i on ugarski državljani. Na njegovo mjesto imao bi stupiti koji austrijski državljani i kao takovog spominju već dulje vremena carskog namjestnika kneza Hohenlohe u Trstu.

Namjestnikom u Trstu imao bi postati odjelni predstojnik u ministarstvu unutarnjih posala barun Fries ili sadašnji zemaljski predsjednik u Šleziji Grof Coudenhove.

Mi neznamo, u koliko su te viesti istinite, napose one o promjeni na namjestničkoj stolici u Trstu.

Knez Hohenlohe bio je već austrijskim ministrom predsjednikom i sada zauzima jedno od najvažnijih mjesta u upravi austrijskih zemalja, te ne znamo, što bi ga moglo skloniti na to, da se lati službe i časti ministra skupnih financija — ako ne želja ili poziv vladara.

Drugo je pitanje, tko bi ga mogao naslijeđiti na namjestničkoj stolici u Trstu i što je pitanje za nas važnije, nego li sve ostalo.

K nama u Primorje dolaze od vjkada kao namjestnici visoki državni dostojanstvenici, koji obično ne poznaju naših odnošaja, naših zemalja, zemaljskih jezika, naših želja i težnja. Naravno je, da takovi namjestnici ne mogu biti na svom mjestu i da oni ne mogu imati sreća i ljubavi do naroda ili plemena, kojima stoje oni na čelu. Da je tomu tako, ne treba nam pozitati za dokaze u daleku ili blizu prošlost. Tih dokaza imademo na razpolaganje u izobilju.

Po našem dubokom osvjedočenju počinjaju najveću pogriješku visoki krugovi tamo, što nam šalju za namjestnike muzeve, koji zemaljskih jezika il nepoznaju bar jezika većine stanovništva, s kojim im je vladati. Mi se ne sjećamo, da bi bio na namjestničkoj stolici namjestnik, koji bi bio temeljito poznao hrvatski ili slovenski jezik. Ogromna većina tih namjestnika mje znala niti jedne hrvatske ili slovenske riječi, premda sačinjava naš narod u stanovništvu Primorja ogromnu većinu.

Ni sadanji c. k. namjestnik ne poznaje naš jezik, premda je kod svog nastupa obećao, da će se ga naučiti.

Njegovim nasljednicima imali bi postati, ako on preduzme mjesto ministra skupnih financija, barun Fries ili grof Coudenhöhe. Ni jedan ni drugi od ove gospode ne znaju ni hrvatski ni slovenski. I ta činjenica imala bi biti zapriekom i jednomu i drugomu, da za-jednu stolicu carskog namjestnika u Trstu.

Na tu činjenicu upozorujemo odlučujuće faktore u Beču s ozbiljnom opomenom, da smo svi do grla siti tudjinskih namjestnika u Trstu, koji ne poznavaju narod niti njegova jezika i da ne ćemo više mirno podnašati ili trpiti carskih namjestnika, s kojim ne može ogromna većina pućanstva da izravno opći il s kojim moraju predstavnici našega naroda oćeliti u njemačkom ili talijanskom jeziku.

Ukinuti blagdani u tršćansko-keparškoj biskupiji. Tršćansko-keparški ordinarijat izdao je naredbu, kojom se u smislu papine naredbe „Motu proprio“ od dne 12. julja 1911. ukidaju u ovoj biskupiji sljedeći blagdani: *Svićenica, Sv. Josp Blagoviest B. D. M., Rodjendan B. D. M. (Mala Gospa) te blagdani po Bećku (Sv.*

Stjepan), *Uskrsu* (Uskrsni ponedjeljak) i po *Duhovih*, Blagdan *Tjelovo* ostaje i svetkuje se u četvrtak po Sv. Trojstvu, kano i do sada. Navedenih ukinutih blagdana obavljati će se i nadalje služba božja kano i do sada, nu vjernici ne će biti više crkvenim zapovjedima obvezani, da prisustvuju sv. misi i da ne vrše svoje svakdanje radnje.

Ogromni dar nadbiskupa Posilovića hrv. narodu. Zagrebački nadbiskup preuzvišeni gosp. Dr. Juraj Posilović, odredio je u svojoj oporuci u crkvene i narodne svrhe ogromnu svotu od milijun šeststo-četdeset i šest kruna. Oti te svote odredio je za narodne svrhe u Istri 45.000 kruna i to K 25.000 za družbu sv. Ćirila i Metoda a K 20.000 za Druzbu sv. Pazu. S tom svotom i prijašnjom darovao je ovaj vrhovni hrvatski crkveni do stojanstvenik u narodne svrhe u sve preko tri milijuna kruna.

Ovim ogromnim darom podigao je preuzvišeni g. nadbiskup Posilović sebi vječni spomenik u sreima cijelog hrvatskog naroda.

Austro-hrvatsko parobrod. društvo. Saznajemo iz pouzdana vrela, da vijest raznih zagrebačkih, tršćanskih i budimpeštanskih novina glede tuzije Austro-hrvatskog parobrodarskog društva u Puntu i Hrvatskog parobrodarskog društva u Senju nije ispravna, jer do te tuzije nije došlo, a pregovori koji su se vodili u tome pogledu pred više vremena, svršili su bez ikakvog rezultata.

Vjenčall se. Proslavu ćedna vjenčalo se je u Gorici g. Matko Zlatić, nadučitelj u Laniću s gospodjicom Josipicom Klunovom. Bilo sretno.

Flozne knjižice za „PELICU“ mogu se dobiti u tiskari Laginja i dr. Pula.

Jur. Si cul Frane ca piše va Piccole, da su neki odi Rapca dali niku koronu za Talijane va Tripolisu.

Fr. Vero sem cul.

Jur. Pa povej mi malo, ki su to delije dali.

Fr. Ca ćes da ti povem, kada nisu imeli kuraja nanke potpisat se. Sakupili da su va njihovom kazinu a drugo ne znam nis.

Jur. E Frane, Frane, ca ne znaš, zac se nisu ote li potpisat? Ac su ti to bili sami cesarsko-kraljevski.

Fr. Vidis, vidis, bit će to tako bit, tar nanka ne gre nijedan nutar leho cesarsko-kraljevski pigati.

JEFTINO I BRZO. CEDULJICE za sv. ispovjed i pričest izdala NARODNA TISKARA LAGINJA i dr. PULA VIA GIULIA I. JEFTINO I BRZO.

Stavlja se do znanja, da se **Trgovina pomodne robe Fröhlich-ovo skladište mode** u PALAĆI FABRO, via dell' Arsenale br. 11. ponovno otvara. Poblize će se obaviti.

Ustanovljena 1891. **ISTARSKA POSUJILNICA u PULI** registrana zadruga na ograničeno jamćenje Vlastita kuća (Narodni Dom) Podružnica u Pazinu. Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz **4 1/2 0/0** čisto bez ikakvog odbitka. Ustanovljena 1891.

Pozor tamburaška i pjevačka društva.

Naručite za pokladne zabave novo izasle šaljive igrokaze, šaljive skladbe (kuplete) sa pratnjom tambura ili glasovira i nove tamburaške partiture od Stahuljaka, Hruze, Farkaša, Machača itd. kod prve sisačke rukotvornice tambura

J. Stjepušin, Sisak.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrsta brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

OLOVKE
u korist družbe sv. Ćirila i Metoda dobivaju se u tiskari Baginja i drug. u Pull ulica Giulia 1. uz členu od 2 do 10 para.

ANTIRADIĆ
NAVEGA DALMATIZATORIA
Sve vrste električnih uređaja i aparata za grijanje i osvjetljenje.

Petrove kapijice.

Dozvolom vis. kr. zem. stadi stavljaju se u promet bez ikakvih ograničenja i po liječničkim stručnim mišljenjima. Prokazan protiv svih bolesti: želudca, crijeva, jetara, bubrega i slezena.

Sa tavljen je od suhih sjemenki kokova, biljka koroma, te se preporuča svakome, koji boluje od slabe probave, raznih bolih i grčeva želuda i u crijevima. Pomaze svako m u protiv slabog probavi, mučnini, kručnom kataru želudca i crijeva, vima Uniruge žive i okropuje cijeli organizam.

Cijena u bočici za 5 litra, 12 bočica stoji 3 franka, za bočice stoji 1 K franko pošta.

Dobavlja se u Zagreb u Ujarski i sv. Petru.

FR. ŠULLER-A
ZAGREB, Vlaška ulica 2.

Objava.
Nova tvornica soda-vode
Julij Cuzzi - Pula
via Carduzzi 5, kod Arene.

Sasma na novo uređjena po najnovijim i higijeničnim propisima, proizvaja napitke iz pravog, neravnog soka slatkog voća (malina, naranča, limuna). Preporuča svoje proizvode, koji su samo prve vrsti. — Doprema automobilom.

Svoj k svome!

Najbolji česki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dolro očišano 2 K; bijelo 2 40 K; **prva vrst** polusvijetlo 2 80 K; bijelo 4 K; bijelo, pahuljasto 5 10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bijelo, očišano 6 40 K; 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K; 7 K; bijelo fine 10 K; **najfinije prve pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 3 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bijelog ili žutog nankinga, 1 pokrivač, 150 cm dug, 116 cm širok, sa 2 jastukima, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3 50 i 4 K. — Razaslije se pouzrećem poštom od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cijenik budava 1 franko.**

M. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

ALFA

brzi strojevi na paru za krmu su najbolji!

Novi popravljani sustav!

Čvrsta izradba potpunoma iz kovanaog željeza i željezne ploče!

Treba se čuvati od jeftinijih i lošijih tvornica iz ljevanog željeza!

Zahtijevajte cjenike! Dopisuje se slovenski i hrvatski!

Dionička zadruga Alfa Separator, Beč XII.3.

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE
kao motore na plin (gas), benzin, žestu, kamenu ulju za obrtničke, poludjeljske i električne namjestaje snage, dalje namjestaje na turšavi plin proizvođača.

DRAŽDŽANSKA TVORNIKA MOTORA
na plin i d. d.

(A. G. Dresdner Gas- und Motorenfabrik vormals MORITZ HILLE, DRESDEN)

najveća specialna tvornica Evrope

Glavou i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

Tehnička poslovnica:
EMANUEL KRAUS,
TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobiva'u se potpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća.

Cijenik na zahtjev besplatno i bez poštarine.
Dopisivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

POZOR RODOLJUBI!

ZAHTEJEVAJTE POSVUDA
:: NASE IGRAČE KARTE ::

PRIMORKA

PRODAJU SE U TISKARI, PAPIRNICI I KNJIGOVEŽNICI LAGINJA I dr., PULA.

Austro-hrvatsko
parobrodarsko društvo na čeloze u Pula.
Ravnateljstvo u Puntu.
Vlastito odpravnistvo na Rieci, Riva Cristoforo Colombo.
Plovitbeni red
vrijedi od 1. siječnja 1912. do opoziva.
Pruga: Puna-Rijeka.

Prigje podate	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Prigje podate
5.45	odl.	√PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	Glavotok	dol.	4.25
7.—	dol.	Malinska	odl.	3.40
7.05	odl.	Omštalj	dol.	3.35
7.35	dol.	RIJEKA	odl.	3.0.
7.45	odl.		dol.	2.50
8.30	dol.		odl.	2.10
8.85	odl.		dol.	2.—
9.30	dol.		odl.	12.55

Uvjeto pristajanje u Njivcima i Torkolama.

Pruga: Baška-Punat-Rijeka.

Prigje podate	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Prigje podate
4.30	odl.	√Baška	dol.	6.10
5.40	dol.	Punat	odl.	5.—
5.45	odl.	Rijeka	dol.	4.50
9.30	dol.		odl.	12.55

Uvjeto pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošinjvelj.

Prigje podate	Od. i Dol.	POSTAJA	Dol. i Od.	Prigje podate
7.35	odl.	√RIJEKA	dol.	9.20
8.10	dol.	Opatija	odl.	8.45
8.20	odl.	Lovran	dol.	8.35
8.35	dol.	LOŠINJVELJ	odl.	8.15
8.45	odl.		dol.	8.10
1.12	dol.		odl.	3.30

Uvjeto pristajanje u Malomlošnju luka sv. Martin.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Rab

Prigje podate	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Prigje podate
7.35	odl.	√Rijeka	dol.	7.20
8.10	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.20	odl.	Lovran	dol.	6.35
8.35	dol.	Rab	odl.	6.20
8.40	odl.		dol.	6.10
12.30	dol.		odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Nerezine.

Prigje podate	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Prigje podate
6.35	odl.	√RIJEKA	dol.	5.—
7.10	dol.	Opatija	odl.	4.25
7.20	odl.	Beli	dol.	4.15
8.40	dol.	Merag	odl.	2.55
8.50	odl.		dol.	2.45
9.40	dol.	Krk	odl.	1.55
9.50	odl.		dol.	1.45
10.20	dol.		odl.	1.35
10.30	odl.		dol.	12.55

Pruga: Vrbaik-Sv. Marak-Šilo-Crikvenica

Prigje podate	Od. i Dol.	POSTAJE	Dol. i Od.	Prigje podate
5.30	odl.	√Vrbaik	dol.	4.30
5.45	dol.	Sv. Marak	odl.	4.15
5.50	odl.	Šilo	dol.	4.10
6.30	dol.	Crikvenica	odl.	3.30
6.40	odl.		dol.	3.20
7.—	dol.		odl.	3.—

Pruga Crikvenica-Rieka.

Svaki otork

7.15 pr. p. odl. Crikvenica . . . . . dol. 2.45 po p

9.15 pr. p. dol. Rijeka . . . . . odl. 12.45 po p.

*) Luka Sv. Marina.

Uvjeto pristajanje u Puntu i Leparu.